

Yttrande avseende Förbättrat skydd för totalförsvaret (SOU:2019:34)

1. Bakgrund om remissen

I maj 2019 överlämnades slutbetänkandet ”Förbättrat skydd för totalförsvaret (SOU 2019:34). Förvarsdepartementet har skickat ut betänkandet på remiss och eventuella remissvar ska ha kommit in senast den 15 november 2019.

De huvudsakliga förslagen i korthet:

Ett statligt kontrollsystem föreslås införas med möjlighet för staten att granska och ytterst villkora eller förbjuda överlåtelse och upplåtelse av utpekad egendom som är av väsentligt intresse för totalförsvaret. Det gäller hamnar, flygplatser, fastigheter i områden med geografiska förhållanden av väsentlig betydelse för det militära försvaret¹ samt skyddade anläggningar som inrättats för behov inom civilt försvar. Med skyddad anläggning som inrättats för behov inom civilt försvar menas en ledningsplats eller annan anläggning som inrättats för befolkningens behov av skydd och vård under höjd beredskap, vilken har försetts med förstärkt fysiskt skydd och som staten överlåtit till en kommun eller landsting eller som kommunen eller landstinget inrättat med ekonomiskt bidrag från staten.

Anledningen till att kommittén föreslår ett kontrollsystem är att man bedömt att det behövs legala verktyg för att hindra och förebygga att väsentliga totalförsvarsintressen exponeras för risker i samband med överlåtelse och upplåtelse av egendom av väsentligt intresse för totalförsvaret.

Kommittén föreslår att en förbjuden försäljning av en fastighet belägen inom ett skyddsvärt område ska medföra rätt till statlig inlösen för en enskild ägare. Det innebär att staten har skyldighet att på ägarens begäran lösa in fastigheten på de villkor som överenskommit mellan de tilltänkta eller tidigare parterna.

För kommuner och landsting föreslås dock ingen inlösensskyldighet.

¹Med undantag från Boden och Kalix finns inte några så kallade skyddsvärda geografiska områden i Norr- eller Västerbotten.

Det föreslås också införas en generell uttrycklig skyldighet i lag för kommuner och landsting att beakta totalförsvarets krav i sin verksamhet.

Staten, genom länsstyrelsen, föreslås också ges en utökad möjlighet att tillvarata totalförsvarets intressen i den fysiska planeringsprocessen. Detta innefattar möjligheten att överpröva ett kommunalt beslut om detaljplan eller områdesbestämmelser även i de fall där totalförsvarets intressen påtagligt motverkas på något annat sätt än genom att ett riksintresse inte tillgodoses.

2. Yttrande från Arvidsjaurs kommun

Kommunen anser att inlösensskyldigheten vid en förbjuden överlåtelse även bör innefatta kommuner och landsting även om det säkert blir mycket sällan som det kommer att gå så långt. Annars kan kommuner med svaga marknader komma att tvingas till att fortsätta äga fastigheter som inte behövs i den kommunala verksamheten vilket skulle kunna leda till stora kommunala kostnader.

Kommunen anser också att det är svårt att bedöma hur den föreslagna nya ingripandegrunden för länsstyrelsen² skulle påverka den kommunala självstyrelsen när det är så pass otydligt i vilka situationer detta skulle kunna vara tillämpligt.

Sara Lundberg
Kommunstyrelsens ordförande

² Möjligheten för länsstyrelsen att överpröva ett kommunalt beslut om detaljplan eller områdesbestämmelser även i de fall där totalförsvarets intressen påtagligt motverkas på något annat sätt än genom att ett riksintresse inte tillgodoses.